

Οι Θρυλικές δημοτικές εκλογές στην Αθήνα, το 1914 ! Σπυρίδων Μερκούρης Vs Εμμανουήλ Μπενάκης

Γράφει ο Πάνος Ν. Αβραμόπουλος

Από τις πιο πολύκροτες δημοτικές εκλογές στην μακρά αυτοδιοικητική ιστορία των Αθηνών, ήταν αυτές του 1914. Διάστικτες από πολιτικό νεύρο, οξύτητα, ηθική ένταση, αλλά και χωρίς να λείπει και το «αλάτι» τους, όπως εξάλλου σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις, ήτοι οι γραφικοί! Ήταν Φεβρουάριος στα 1914 λοιπόν, που συνέπεφτε μάλιστα και με τις Αποκριές, όταν οι δυο κεντρικοί αυτοδιοικητικοί μονομάχοι των Αθηνών, Σπύρος Μερκούρης και Εμμανουήλ Μπενάκης, έβγαλαν τα ξίφη τους να αναμετρηθούν. Η οξύτητα και η πόλωση είχαν φτάσει όπως θα δούμε παρακάτω στο έπακρο και μόνον, οι δροσοσταλιές της γραφικής υποψηφιότητας του περίφημου υποψήφιου «Τσί – Τσόν» ! άμβλυναν το ηθικά σκληρό κλίμα της εποχής. Από την μια ο Σπύρος Μερκούρης – παππούς εν άλλους της έξοχης Μελίνας

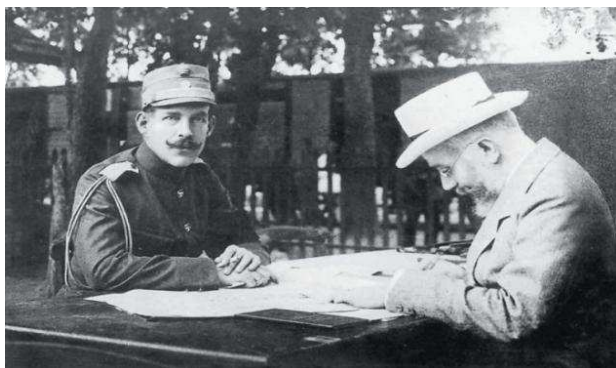

Μερκούρης – ήταν ήδη Δήμαρχος εδραιωμένος, με δυνατά ερείσματα στην αθηναϊκή κοινωνία και την αστική τάξη και από την άλλη ο επελαύνων Εμμανουήλ Μπενάκης, επιστήθιος φίλος και πολιτικά δεξί χέρι του μέγιστου Ελευθερίου Βενιζέλου, που κάλπαζε στην ελληνική πολιτική σκηνή και την Ευρώπη, ως ατίθασο άλογο ! Είχε υψηλή παιδεία, μεγάλη οικονομική επιφάνεια και βεβαίως δυνατές διασυνδέσεις στις κοινωνικές και οικονομικές ελίτ της εποχής. Ανάμεσα σε αυτά τα δυο πολιτικά θηρία, ένας ταπεινός άλλος υποψήφιος, ο Βασίλης Τουφεξής, που η έντιμη προσπάθειά του, δεν προοιωνίζονταν κάτι σοβαρό. Και βεβαίως από το φάσμα της γραφικότητας, ο περιβόητος Τσι Τσόν. Ο Τσι Τσόν ήταν ένας γραφικός των Αθηνών, στις αρχές του 20-ου αιώνα, που σύχναζε στο υψηλής δημοφιλίας ζυθεςτιατόριο «Πανελλήνιον», αποτελώντας το πολιτικό του ορμητήριο. Στο «Πανελλήνιο» σύχναζαν τότε και καλλιτέχνες και δημοσιογράφοι, που «προσεφέρθηκαν», να εκπονήσουν το «πολιτικό πρόγραμμα» για τον Δήμο της Αθήνας, του Τσι Τσόν ! Μεταξύ των κεντρικών αυτοδιοικητικών του προγραμμάτων, ήταν και η πρόταση, το σκέπασμα των Αθηνών, με τζαμαρία !!! για να αποτρέπονται οι ζημιές, από τις βροχές !!! Ορμητήριο του ισχυρότατου Δημάρχου Αθηναίων Σπύρου Μερκούρη στις εκλογές, ήταν η οικία του και κατ' αντιστοιχία και ο διεκδικητής του Δήμου Εμμανουήλ

Μπενάκης, είχε συγκροτήσει το πολιτικό γραφείο του, στο σπίτι του, το γνωστό μας σήμερα «Μουσείο Μπενάκη», στην συμβολή Βασιλίσσης Σοφίας και Κουμπάρη. Από την άλλη πλευρά ο άλλος μεγάλος πυλώνας της εποχής οι εφημερίδες, που διαδραμάτιζαν καθοριστικό ρόλο – αφού κείνα τα χρόνια, δεν υπήρχαν ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας και διαδικτυο – είχε διχαστεί στα δυο αντίστοιχα στρατόπεδα, «Μερκουρικούς» και «Μπενακικούς». Σε όλες τις οδούς της πόλης ελάμβαναν χώρα διαδηλώσεις και αντιπαραθέσεις και ο Μπενάκης που διέθετε ένα πολυτελές σπάνιο κόκκινο αυτοκίνητο - σπανίζον είδος τα χρόνια εκείνα – κέρδιζε τις εντυπώσεις σε επίπεδο επικοινωνίας. Σε αυτό το κλίμα λοιπόν την Κυριακή 9 Φεβρουαρίου του 1914, διεξήχθησαν οι εκλογές και μια μεγάλη καινοτομία. Για πρώτη φορά εγκαινιάζονταν το ψηφοδέλτιο και εγκαταλείπονταν το παραδοσιακό σφαιρίδιο, που οι παθιασμένοι και πωρωμένοι ψηφοφόροι, το έριχναν στην κάλπη, για τον αγαπημένο τους υποψήφιο «δαγκωτό» ! Ο Δήμαρχος Σπύρος Μερκούρης, διαβλέποντας την ραγδαία άνοδο του Μπενάκη και την πολυεπίπεδη στήριξή του, από την κυβέρνηση Βενιζέλου, έπαιρνε αμπαρίζα όλα τα εκλογικά τμήματα, για να ανατείνει ψυχικά τους φίλους και ψηφοφόρους, κάτι που εμφανώς απέδιδε. Καθώς όμως επέστρεφε στο σπίτι του, για ένα σύντομο φαγητό, τον ανέμενε μια δυσάρεστη έκπληξη. Τον περίμεναν ο εισαγγε-

λέας, με τον Φρούραρχο των Αθηνών, δηλώνοντας του, ότι «ετίθετο εν κατοίκω περιορισμό», διότι η παρουσία του στους δρόμους της Αθήνας, συνεπάγονταν την πρόκληση επεισοδίων ! Ο Μερκούρης εξέφρασε την οργίλη αντίδρασή του, αλλά ποιος τον άκουγε ! ο Μπενάκης είχε με το μέρος του την κυβέρνηση και «έλυνε και έδενε». Και με τούτα και με τ' άλλα, η καταμέτρηση των σταυρών την Δευτέρα 10 Φεβρουαρίου 1914, βρήκε νικητή τον Μπενάκη. Ειδικότερα ο Μπενάκης είχε λάβει 11.426 σταυρούς, ο Μερκούρης 6.576 σταυρούς και ο Βασίλης Τουφεξής 302 σταυρούς ! Την 25-η Μαρτίου έλαβε χώρα η εγκατάσταση του νέου Δημάρχου, αλλά ο Μπενάκης, δεν προσήλθε στην τελετή, δοθέντος, ότι ήταν ασθενής. Αποτιμώντας ευσύνοπτα την Δημαρχία Μπενάκη, δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί εύκρατος πολιτικά, με κεντρικό πρόβλημα στην εκτέλεση οιασδήποτε έργου, την έλλειψη χρηματοδότησης. Γεγονός που συντηρούσε ένα κλίμα μιζέριας και απαξίας στον Δήμο της Αθήνας. Οι συνθήκες αυτές συνέθλιβαν ψυχολογικά τον Μπενάκη, άνθρωπο των μεγαλεπήβολων σχεδίων και της οικονομικής άνεσης και τον εξανάγκαζαν έτσι, για να αποφεύγει τη φθορά, να βάζει αρκετές φορές στο πόδι του, τον αντιδήμαρχό του τότε – και όταν έφυγε Δήμαρχο - Σπυρίδωνα Πάτση. Σημειώνοντας ακόμα, για λόγους ιστορικής δικαιοσύνης, ότι ο Πάτσης αργότερα, τιμήθηκε και με την ψήφο των Αθηναίων και εξελέγη κανονικά Δήμαρχος ως το 1929, πέραν της τοποθέτησής του ως Δημάρχου, με την αναπλήρωση αρχικά και φυγή ύστερα του Μπενάκη στο εξωτερικό. Εν τέλει από τα όποια λίγα σημαντικά έργα του Εμμανουήλ Μπενάκη στον Δήμο της Αθήνας, ήταν η θεμελίωση των Δημοτικών Σφαγείων. Όμως η ρότα του πολιτικού παιχνιδιού τώρα στα 1915,

με την παραίτηση της κυβέρνησης Βενιζέλου, τον Φεβρουάριο του 1915 – το διακύβευμα της διένεξης του βασιλιά Κωνσταντίνου του Α΄, με τον Ελευθέριο Βενιζέλο, ήταν η έξοδος της Ελλάδος στον πόλεμο πλάι στην εγκάρδια αγγλογαλλική συμμαχία την entente, όπως ενθέρμως υπεστήριζε ο Βενιζέλος, που τελικά δικαιώθηκε από την ιστορία, σε αντιδιαστολή με τον Βασιλιά, που υπεστήριζε μια ευμενή ουδετερότητα προς την Γερμανία του Καίζερ, ο οποίος

είχε παντρευτεί την αδελφή του Κωνσταντίνου Σοφία - με τα Νοεμβριανά στα 1916 και με την ακόλουθη αποχή του Βενιζέλου, άλλαξε ! Ο Μπενάκης ως φιλελεύθερος όπως και όλοι οι οπαδοί του Βενιζέλου κυνηγήθηκαν με κάθε τρόπο στην δημόσια και ιδιωτική ζωή απηνώς. Ο γνωστός μας ιστορικός «Διχασμός», που μάτωσε ανεξάλειπτα τον εθνικό μας κορμό, με τιε οδυνηρές του παρενέργειες μα φθάνουν ως τις μέρες μας. Με ξυλοδαρμούς, εκτοπίσεις και διαπομπεύσεις. Τελικά αναγκάστηκε για να σώσει τη ζωή του, να φύγει στην Γαλλία, για να επανακάμψει στην Ελλάδα, μόνον το 1924, με την ιστορική εγκαθίδρυση της Α΄ δημοκρατίας στην Ελλάδα, υπο τον εμπνευσμένο Αλέξανδρο Παπαναστασίου. Πέρα όμως από αυτή την άτονη πολιτική παρουσία στον Δήμο της Αθήνας, ο Εμμανουήλ Μπενάκης, είχε πολύ σημαντική παρουσία στην κεντρική πολιτική μας σκηνή και ως υπουργός Οικονομικών, Εμπορίου και Βιομηχανίας, αλλά και Γεωργίας, του Ελευθέριου Βενιζέλου. Αλλά πολύ πιο σημαντικό από όλα, που άφησε ανεξίτηλο τον ίσκιό του, στην σύγχρονη ελληνική ιστορία και για το οποίο η ελληνική πατρίδα θα πρέπει να είναι απέναντί του ευγνωμονούσα, είναι το απείρων διαστάσεων εθνικά ευεργετικό έργο του, για την ανασυγκρότηση της καθημαγμένης Ελλάδας. Στην κυριολεξία ο Μπενάκης με την γενναία του καρδιά, ξόδεψε αμύθητα ποσά – από την τεράστια περιουσία που είχε χτίσει στην Αίγυπτο, ως μεγαλοεξαγωγέας καπνού - για δωρεές υπέρ της Ελλάδος, που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ζωή των Ελλήνων. Μεταξύ άλλων, έχτισε με τον Μαρίνο Κοργιαλένιο, το Νοσοκομείο του «Ερυθρού Σταυρού», δώρισε τεράστια ποσά, για τη αεροπορική άμυνα, την Δασονομική Σχολή, το Πατριωτικό Ίδρυμα, τότε, δώρισε 41.000 χρυσές λίρες για το Αμερικάνικο Κολέγιο Ψυχικού, για το Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο Κηφισιάς κ.α. Υπήρξε αδιαμφισβήτητα με τον πολυκύμαντο βίο του, ένας από τους κορυφαίους Έλληνες του 20-ου αιώνα. Αυτή ήταν εν σπέρματι η ιστορία των θρυλικών δημοτικών εκλογών στην Αθήνα μας, στα 1914, που δεν τους έλεπε και το αλάτι τους, ο διαβόητος Τσι Τσόν !

***Ο συγγραφέας Πάνος Ν. Αβραμόπουλος, είναι Α΄ Αναπληρωματικός Δημοτικός Σύμβουλος Αθηναίων**

www.panosavramopoulos.blogspot.gr